

مجموعه پرسشها و پاسخهای

اندیشه و تحقیق

دین و زندگی سوم دبیرستان

ویژه دانش آموزان و اساتید درس دین و زندگی

تهیه و تنظیم : رحمان کشاورز

مهرماه 1390

بسم الله الرحمن الرحيم

با سلام به همکاران و دانش آموزان عزیز :

به اطلاع می رساند که در متن حاضر از زحمات همکاران دیگری که قبلاً مطالب را وارد سایتهای متفاوت کرده بودند نیز استفاده شده با تشکر از ایشان و عذر خواهی از این عزیزان ، مطالب علاوه بر تغییرات ، با کتاب جدید مطابقت داده شده است .
الاحقر: رحمان کشاورز کارشناس ارشد الهیات و دبیر دین و زندگی دبیرستانهای مرودشت

اندیشه و تحقیق دین و زندگی 3 بر اساس تغییرات 1390

درس اول : هدایت الهی

ارزیابی ص 13

1) آیا دستگاه تفکر انسان به تنهایی می تواند به نیازهای برتر (بنیادین) پاسخ کامل و جامع دهد؟

خیر - زیرا کسی می تواند انسان را در جهت پاسخ گویی درست به نیازهای برتر رهنمون شود که آگاهی کاملی از خلقت انسان ، هدف خلقت ، جایگاه او در نظام هستی ، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و فردی و اجتماعی او و چگونگی زندگی در جهان آخرت و ارتباط آخرت با دنیا داشته باشد. اما با توجه به اینکه دستگاه تفکر و اندیشه ی انسان دارای محدودیت است و نیز از طریق علوم بشری نمی تواند اطلاعات مذکور را به طور کامل و دقیق بگیرد، پس نمی تواند به نیازهای برتر پاسخ کامل دهد.

اندیشه و تحقیق ص 17

1) آیا می توان پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقه ی فردی واگذار کرد و گفت که می خواهیم بدون بررسی و تحقیق کافی به این نیازها پاسخ دهیم چرا؟

خیر - زیرا عمر انسان کوتاه است و این عمر فقط یک بار در اختیار او گذاشته می شود و اگر آن را صرف اندیشه های شخصی کند و راه تجربه و آزمون را در پیش گیرد عمرش بیهوده تلف خواهد شد و در پایان ، چیزی جز حسرت و پشیمانی در پی نخواهد داشت.

2- آیا می توان پاسخ دادن به نیازهای برتر را نادیده بگیرد و بر اساس ضرب المثل « هر چه پیش آید خوش آید» رفتار کند؟ چرا؟

خیر - چون پاسخ گویی مناسب به نیازهای برتر (بنیادین) سعادت و خوشبختی را به دنبال دارد و بی توجهی به آنها شقاوت و بدبختی را نصیب انسان خواهد کرد. لذا انسان نمی تواند به خواسته های درونی خود پاسخ منفی دهد.

3- آیات 42 و 23 سوره ی یونس را مطالعه کنید و پیام اصلی آن ها را که مربوط به رابطه ی حجت ظاهر و حجت باطن است توضیح دهید.

وَ مِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أ فَأَنْتَ تُسْمِعُ الصَّمَّ وَ لَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أ فَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْى وَ لَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ (42-43 یونس)
« و گروهی از آنان گوش به سوی تو فرا می دهند (اما گویی هیچ نمی شنوند و کردند!) * و گروهی از آنان به سوی تو نگاه می کنند (اما گویی هیچ نمی بینند) آیا تو می توانی نابینایان را هدایت کنی هر چند نبینند؟! »

اگر انسان حجت باطنی (عقل) را بکار نیندازد و از آن استفاده ننماید تعلیمات پیامبر (حجت ظاهری) سودی به حال او ندارد . بنابراین نزول وحی و ارسال پیامبران (حجت ظاهر) بخاطر وجود عقل است.

4- هر کدام از آیات 9 اسراء و 97 نحل پاسخ کدام یک از نیازهای انسان را در بر دارد و چه مطالبی را مطرح می کند ؟
آن را در جدول زیر توضیح دهید.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا (9 اسراء)

«این قرآن به راهی هدایت می کند که مستقیم ترین راههاست، و به مؤمنانی که عمل صالح انجام می دهند بشارت می دهد که برای آنها پاداش بزرگی

است»

نیاز: نیاز به برنامه زندگی (کشف راه درست زندگی)

پاسخ: آیه می فرماید که بهترین و مورد اعتماد ترین برنامه ی زندگی را در اختیار انسان قرار گرفته، که همان قرآن است
مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (نحل 97)

«هر کس عمل صالح کند، در حالی که مؤمن است، خواه مرد باشد یا زن، به او حیات پاکیزه می‌بخشیم و پاداش آنها را به بهترین اعمالی که انجام دادند خواهیم داد.»

نیاز: درک آینده خویش و درک هدف زندگی

پاسخ: این آیه بیان می کند که ایمان و عمل صالح، حیات پاک همراه با آینده ای روشن که همان پاداش اخروی است را به ارمغان می آورد.

درس دوم: هدایت مستمر

اندیشه تحقیق این درس در کتاب جدید تبدیل به پیشنهاد شده است و برای امتحان نیست.

درس سوم: معجزه ای از نوع کتاب

اندیشه و تحقیق ص 47

1) اگر اعجاز پیامبر (ص) به زمان خودش اختصاص داشت چه مشکلی پیش می آمد؟

از آنجا که پیامبر اکرم آخرین پیامبر و تعلیمات ایشان برای همه زمانها و دوران بعد از اوست سند نبوت و حقانیت او نیز باید به گونه ای باشد که در همه زمانها و دورانها حاضر باشد و اگر چنین نبود امروز ما نمی توانسیم ثابت کنیم که پیامبر اسلام از جانب خدا آمده و سند نبوت ایشان در زمانهای دیگر نبود و پذیرش اسلام در هر عصر و زمانی مشکل می شد و مردم نمی توانستند جاودانه بودن تعلیمات را بپذیرند.

چرا خداوند در آیه ی 82 سوره نساء می فرماید « اگر قرآن از غیر خدا بود اختلاف و نا سازگاری بسیاری در آن مشاهده می شد»؟

زیرا قرآن با اینکه در طول 23 سال و در موقعیتهای گوناگون نظیر جنگ و صلح، آرامش و بحران و... نازل شده است در نهایت زیبایی ادبی، هماهنگی و انسجام مفهومی و غنای معرفتی است و هیچ قسمت آن قسمت دیگر را نفی نمی کند اگر قرآن توسط پیامبر یا فرد دیگری در این مدت طولانی تنظیم شده بود اختلافات زیادی در آن پدید می آمد و موضع پیامبر در رخدادهای جدید تغییر می یافت.

3- با بررسی اولین آیات نازل شده بر پیامبر (ص) (5 آیه اول سوره علق) توضیح دهید که چگونه این آیات نشان دهنده ی تاثیر ناپذیری قرآن از فرهنگ و عقاید دوران جاهلیت است؟

پنج آیه ی اول سوره علق

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) بخوان به نام پروردگارت که جهان را آفرید.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) همان کس که انسان را از خون بسته‌ای خلق کرد.

اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ (3) بخوان که پروردگارت از همه بزرگوارتر است.

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) همان کسی که به وسیله قلم تعلیم نمود

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5) و به انسان آنچه را نمی‌دانست یاد داد

با وجود اینکه پیامبر درس نخوانده بود و محیط حجاز یک محیط جاهلی بود در نخستین آیات وحی صحبت از علم و خواندن و قلم شده است که بلافاصله بعد از نعمت بزرگ خلقت و آفرینش در این آیات ذکر شده است. و این در حالی است که در آنجا یادگیری سواد و علم آموزی مرسوم نبود و این مساله اصلاً به عنوان ارزش محسوب نمی شد.

1- آیه 15 شوری را مطالعه کنید و ببینید که این آیه بر کدام یک از قلمروهای رسالت پیامبر (ص) دلالت دارد؟

فَلِذَلِكَ فَادُّعُ وَ اسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَ قُلْ أَمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ (شوری 15)

«تو نیز آنها را به سوی آن (آئین واحد الهی) دعوت کن، و آن چنان که مأمور شده‌ای استقامت نما، و از هوا و هوسهای آنان پیروی مکن، و بگو: به هر کتابی که از سوی خدا نازل شده ایمان آورده‌ام، و مأمورم در میان شما عدالت برپا کنم، خداوند پروردگار ما و شما است، نتیجه اعمال ما از آن ما است و نتیجه اعمال شما از آن شما، خصومت شخصی در میان ما نیست، و خداوند ما و شما را در یک جا جمع می‌کند، و بازگشت همه به سوی او است»
در این آیه 1- سخن از دعوت به دین الهی است که همان قلمرو دریافت و ابلاغ وحی است. 2- سخن از برپایی عدل است که لازمه ی برپایی آن به عنوان یکی از قوانین اجتماعی اسلام قلمرو ولایت ظاهری و تشکیل حکومت اسلامی است.

2- نمونه هایی از احکام اجتماعی اسلام را که اجرای آن ها نیازمند تشکیل حکومت اسلامی است بیان کنید.

1- احکام قضایی و حقوقی 2- برقراری نظم و امنیت اجتماعی 3- امر به معروف و نهی از منکر 4- جهاد با دشمنان دین 5- مبارزه با مراکز فساد 6- احکام اقتصادی و بانکداری و...

3- پیامبر به عنوان مرجع دینی مسلمانان چه کارهایی را انجام می داد؟

یکی از وظایف پیامبر اکرم (ص) تعلیم و تبیین قرآن کریم و شرح و توضیح جزئیات احکام و قوانین اسلامی که بعضاً کلیات آن در قرآن بیان شده بود، می باشد. که گاهی این شرح و توضیح به صورت شفاهی (گفتار) و گاهی به صورت عملی (رفتار) بود و شیوه ی درست انجام دستورات قرآن را به مردم تعلیم می دادند و گاهی هم با سکوت در برابر اعمال و گفتار دیگران بر آن صحنه می گذاشتند.

درس پنجم: تداوم رسالت

با توجه به توضیحات قبل در این حدیث بیندیشید و ببینید چرا پیامبر فرموده است:

«من مات ولم یعرف امام زمانه مات میتة جاهلیة» «هر کس بمیرد و امام زمان خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی مرده است».
جواب: زیرا تداوم قلمروهای سه گانه رسالت یعنی مرجعیت علمی ولایت و رهبری جامعه ولایت معنوی در شکل امامت انجام می شود و اگر کسی امام زمان خود را نشناخته باشد قطعاً از او پیروی هم نخواهد کرد و اگر کسی امام زمانش را شناسد و از او پیروی ننماید عملاً از رسالت رسول اکرم (ص) بی بهره می ماند همان چیزی که مردم عصر جاهلیت با آن مواجه بودند.

چرا پیامبر اکرم (ص) در شرایطی که حتی خویشانش نیز دعوت او را نپذیرفته بودند جانشین خود را معین کرد؟ انجام دادن این کار در ابتدای دعوتش به چه معناست؟

1- این مطلب را می رساند که جانشینی پیامبر (ص) از چنان اهمیت بالایی برخوردار است که از همان اولین دعوت آشکار باید برای مردم مشخص شود

2- راه پیامبر اسلام به عنوان خاتم پیامبران بعد از ایشان نیز ادامه دارد و قلمروهای رسالت منحصر به زمان حیات ایشان نمی شود.

3- جانشینی پیامبر شرایطی دارد که نمی توان آن را به انتخاب مردم واگذار کرد به همین جهت باید از همان ابتدا به مردم معرفی شود تا او را بشناسند.

درباره ی واقعه غدیر بیندیشید و به سوال های زیر پاسخ دهید :

الف) چرا مراسم غدیر هم زمان با بزرگترین اجتماع مسلمانان برگزار شد؟

بخاطر اینکه مساله خلافت و جانشینی حضرت علی(ع) به وسیله ی حجاج که بیش از صد هزار نفر بودند به سراسر سرزمینهای اسلامی رسانده شود تا حجت بر مردم در مورد نصب امام و جانشینی رسول خدا تمام شده باشد و بعدا ادعا نکنند که پیامبر(ص) جانشینی برای خود نصب نکرده است.

ب) چرا خداوند انجام ندادن این ماموریت را مساوی با عدم انجام رسالت اعلام کرد؟

زیرا کامل بودن دین جهانی و جاودانی اسلامی و ادامه راه پیامبر منوط به این است که بعد از ایشان جانشینان شایسته ای برای او تعیین گردند و اگر این مساله اتفاق نمی افتاد اصل دین مورد تهدید قرار می گرفت. علاوه بر آن ختم نبوت بدون نصب امام معصوم خلاف حکمت و لطف الهی است .

د) تبریک و تهنیت مردم به حضرت علی پس از پایان مراسم نشانه ی چیست؟

این تبریک نشانه ی معرفی امام علی (ع) به عنوان حاکم و جانشین پیامبر(ص) است . و در واقع این تبریک و دست دادن به منزله ی بیعت و قبول ولایت از جانب مردم است . و اگر مساله ی اعلام دوستی بود ، چنین امری معنی نداشت

درس ششم: جایگاه تشیع

اندیشه و تحقیق ص 83

1- کدامیک از ویژگیهای امیر مؤمنان در دوره ی کوتاه خلافت سبب علاقه مندی بیشتر مردم به آن حضرت شد؟
نه ای ذکر کنید . عدالت

2- چرا رسول خدا (ص) به صورت های گوناگون فضایل حضرت علی (ع) را برای مردم بیان می کرد ؟

برای اینکه موقعیت ایشان نزد مردم شناخته شود و این فضایل تثبیت گردد و برتری او را بر سایر صحابه آشکار نماید و بر همگان اتمام حجت شود.

3- مقصود از این سخن پیامبر (ص) که « علی با حق است و حق با علی است » چه می باشد؟

یعنی اینکه حضرت علی (ع) سنبل تجسم یافته حق و تمام کارهای او بر مبنای حق و کاملاً صحیح است و معصوم می باشد .

4- چه رابطه ای میان این سخن پیامبر (ص) که « علی با قرآن و قرآن با علی است » و حدیث ثقلین وجود دارد؟

یعنی هر دو از یکدیگر جدایی ناپذیرند و تمسک به یکی نمی تواند انسان را به سر منزل مقصود رساند

درس هفتم: وضع فرهنگی و سیاسی عصر ائمه (ع)

اندیشه و تحقیق ص 93

1. چرا قرآن کریم مردم را به مطالعه ی سرگذشت ملت ها دعوت کرده است؟

برای آشنایی با سرنوشت ملتها و بررسی علل سقوط آنها ؛ تا از آنها عبرت بگیریم و با پرهیز از گناهایی که آنها مرتکب شده اند به پیروزی برسیم .

2. چه مسائلی زمینه را برای ورود جعل و تحریف به احادیث پیامبر اکرم(ص) آماده کرد؟

عوامل مهمی در این مورد تاثیر گذار بود که مهمترین آنها عبارت اند از:

الف: ممنوعیت نقل و نوشتن احادیث پس از رحلت پیامبر(ص).

ب: نیاز حاکمان ستمگر و صاحبان قدرت به توجیه موقعیت خود و اقداماتی که بر خلاف اسلام انجام می دادند.

ج: منزوی ساختن امامان و جانشینان حقیقی پیامبر اکرم(ص).

د: ورود افراد منافق و شخصیتهای غیر قابل اعتماد و به ظاهر مسلمان مثل کعب الاحبار در حوزه های فرهنگی و تبلیغی .

3. تفاوت های اساسی حکومت بنی امیه و بنی عباس با رهبری پیامبر چه بود؟

حکومت نبوی	حکومت اموی و عباسی
بر اساس عدل	تکیه بر ظلم و جور
گسترش اندیشه های اسلامی	میدان دادن به اندیشه های غیر اصیل و تحریف شده
عمل دقیق به دستورات و احکام الهی	زیر پا گذاشتن احکام الهی
ساده زیستی و مواسات با مردم	اشرافیت و رفاه طلبی

درس هشتم: احیای ارزشهای راستین

بررسی ص 102

در درس قبل با شرایط اجتماعی پس از رحلت پیامبر آشنا شدیم اکنون توضیح دهید که این چهار اقدام ائمه اطهار پاسخ گوی کدام یک از مشکلات آن دوره بوده است؟

مشکلات اجتماعی پس از رحلت پیامبر(ص)	اقدامات ائمه
ممنوعیت نوشتن احادیث و تحریف و جعل احادیث	تعلیم و تفسیر قرآن
ممنوعیت از نوشتن حدیث و تحریف و جعل آنها	حفظ سخنان و سیره پیامبر
تحریف در معارف و جعل حدیث ظهور شخصیتها و الگوهای غیر قابل اعتماد	تبیین معارف
ظهور شخصیتها و الگوهای غیر قابل اعتماد	تربیت شخصیتهای اسلامی

اندیشه و تحقیق ص 106 درس هشتم

1- آیا ائمه ی اطهار علیه السلام روشهای یکسانی در مقابله با حاکمان زمان در پیش گرفتند؟ چرا؟

خیر- امامان ما شیوه ی مبارزه با حاکمان و حفظ اسلام راستین را متناسب با شرایط زمان و مکان و با توجه به روحیات حاکمی که با آن روبرو بودند انتخاب می کردند به گونه ای که هم تفکر اصیل اسلام راستین یعنی تشیع باقی بماند و هم به تدریج بنای ظلم و جور بنی امیه ست شده و فرو ریزد. لذا می بینیم امامان ما که همه یک نور هستند در برخی موارد خانه نشین می شوند در برخی مواقع دست به شمشیر برده و گاهی صلح نامه امضا می کنند و زمانی به تشکیل کلاسهای درس می پردازند و....

درس نهم : خورشید پنهان

اندیشه و تحقیق ص 115

1- با توجه به آیه ی 11 سوره ی رعد، علت اصلی غیبت امام عصر (عج) را توضیح دهید.

علت اصلی غیبت امام عصر (عج) خود مردم اند. زیرا خداوند از بذل فیض و رحمت به بندگان خود دریغ نمی ورزد و امام هم که مظهر رحمت خداست، هرگز منشاء محرومیت مردم نمی شود. بنابراین سبب اصلی این محرومیت از جانب خود مردم است. به طوری که اگر شرایط لازم در امت جمع شود و شایستگی درک حضور امام حاصل آید، امام در میان امت حاضر می شود.

2- چرا غیبت امام عصر (ع) به خورشید پشت ابر تشبیه شده است؟

زیرا همان گونه که از خورشید حتی پشت ابر هم می توان استفاده نمود و برای اهل عالم مفید است و با نبود آن یکسان نیست ، امام زمان (ع) در پس پرده غیبت نیز برای مردم فواید زیادی دارد و با نبود امام یکسان نیست ؛ اگر چه ظهور ندارند اما حضور دارند و به طور مستقیم یا غیر مستقیم سرپرست و یار و یاور انسانها ست.

3- غیر عادی و غیر عقلی (محال) چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟ برای هر یک سه مثال ذکر کنید.

غیر عقلی: یعنی به هیچ وجه امکان وجود آن نیست .

غیر عادی: امکان وجود آن هست ، اما ممکن است ما آن را مشاهده نکرده باشیم و وقوع آن نیازمند شرایط و عوامل خارجی زیادی است تا دست به دست هم بدهند تا محقق شود.

غیر عادی: انسانی که دارای سه متر قد باشد- انسانی که یک دست به دنیا بیاید -

غیر عقلی: وجود دو نامحدود در عالم - قرار گرفتن عالم در یک تخم مرغ -

4- قرآن کریم خبر می دهد که حضرت نوح 950 سال قوم خود را به توحید دعوت کرد . از این خبر چه نتایج می توان گرفت؟

1- یک انسان می تواند صدها سال زندگی کند و این مساله قبلاً به وقوع پیوسته هرچند که غیر عادی است . پس سن امام زمان (ع) یک چیز بی سابقه نیست و موارد مشابه دارد که با مراجعه به قرآن ، سنت و تاریخ می توان به موارد مشابه آن دست یافت.

2- علاوه بر امکان سن زیاد ، ماموریت الهی یک شخص نیز ممکن است صدها سال به طول بیانجامد.

درس دهم : در انتظار طلوع

اندیشه و تحقیق ص 131

1- از دیدگاه قرآن کریم آینده ی تاریخ از آن چه کسانی است؟

آینده ی تاریخ از آن بندگان صالح و حاکمیت مستضعفان همراه با پیروزی جبهه ی حق بر باطل می باشد.

2- معتقد بودن به انتظار چه تاثیرهایی بر شخصیت فرد منتظر دارد؟

انسان منتظر هدف و آرمان خود را می شناسد و یقین دارد که روزی این هدف در جهان تحقق می یابد از این رو همواره برای رسیدن جامعه به چنین هدفی تلاش می کند تا جامعه هر چند یک قدم به آن هدف نزدیک تر شود.

3- این جمله را تحلیل کنید «منتظران مصلح خود باید صالح باشند».

یعنی شخصی که منتظر موعود و مصلح جهانی است ابتدا باید از خود شروع کند و با انجام اعمال صالح خود و دیگران را برای آمدن موعود و اصلاح جامعه جهانی آماده نماید تا زمینه ظهور فراهم شود.

درس یازدهم : مرجعیت و ولایت فقیه

اندیشه و تحقیق ص 141

1- پیامهای اصلی این درس کدامند ؟

مسئولیتهای مربوط به امامت در زمان غیبت تعطیل نمی شود بلکه به شکل جدیدی تحقق می یابد.

ولایت معنوی: از آنجایی که ولایت معنوی نیاز به وجود آشکار امام در جامعه نیست در زمان غیبت نیز توسط خود امام صورت می گیرد.

الف: مرجعیت عملی : در غیبت کبری در شکل مرجعیت فقیه ادامه می یابد .

ب: ولایت ظاهری : حکومت اسلامی در غیبت کبری در چهار چوب ولایت فقیه استمرار پیدا می کند .

2- مقصود از «تقلید» در احکام دینی چیست ؟

مراجعه غیر متخصص و غیر کارشناس به متخصص و کارشناس در علوم دینی (فقیه) برای انجام صحیح وظایف دینی تا اعمال آنان موافق موازین دین باشد. به این مراجعه پیروی یا تقلید می گویند. پس تقلید در این جا به معنای رجوع به متخصص است.

4- تقلید برای چه کسانی لازم است و شامل چه زمینه هایی می شود ؟

برای تمام کسانی که به سن تکلیف رسیده اند، اعم از مرد و زن که در احکام دینی متخصص نیستند و به احتیاط هم نمی توانند عمل کنند لازم است از یک مرجع تقلید واجد شرایط تقلید کنند. تقلید فقط در فروع دین یا احکام عملی جایز است و در اصول دین (توحید ، عدل ، نبوت ، امامت ، معاد) تقلید جایز نیست.

5- چرا باید مرجع «عادل» و «زمان شناس» باشد؟

مرجع تقلید باید عادل باشد تا در استخراج احکام شرعی هوای نفس خود را دخالت ندهد
مرجع تقلید باید زمان شناس باشد تا بتواند احکام دین را متناسب با نیازهای روز استخراج کند .

درس دوازدهم : ویژگیهای حکومت اسلامی

اندیشه و تحقیق ص 151

1-انتخاب ولیّ فقیه در کشور ما چگونه انجام می گیرد و مردم از چه طریقی در انتخابات ایشان دخالت دارند؟

بر اساس قانون اساسی رهبری جامعه از طریق پذیرش و مقبولیت عمومی مردم (بطور مستقیم مانند امام خمینی ره) یا از طریق مجلس خبرگان رهبری صورت می گیرد (به طور غیر مستقیم). بدین صورت که مردم با شرکت در انتخابات مجلس خبرگان فقهایی را از طرف خود به نمایندگی مجلس خبرگان انتخاب می کنند و نمایندگان مردم در مجلس خبرگان هم ولیّ فقیه را انتخاب و به مردم معرفی می نمایند .

2-تفاوت های اصلی جمهوری اسلامی با سایر حکومت های جمهوری را بر شمرید .

نظام جمهوری اسلامی بر اساس قوانین اسلامی تشکیل و اداره می شود و قانون گذاران نمی توانند بر خلاف دستورات الهی قانون تنظیم کنند. و هدف اصلی آن سعادت اخروی و برقراری عدالت اجتماعی است و آسایش و رفاه مردم را در این چار چوب فراهم می نماید.
اما حکومت های جمهوری دیگر هدف خود را تنها خواسته های مادی مردم قرار داده و نسبت به ارزشهای الهی بی اعتنا هستند.

3-چگونه حکومت اسلامی ایران می تواند زمینه ساز حکومت حضرت مهدی (عج) باشد؟

الف-تشکیل این حکومت به مؤمنان و منتظران فرصت می دهد که آنچه را برای آمادگی ظهور لازم است فراهم کنند.
ب- تشکیل حکومت اسلامی در ایران در عصر غیبت به معنای ارائه ی یک الگو از حاکمیت دینداران است که با الهام از تعالیم انبیاء برای خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت انسان ها تلاش می کنند. در این حکومت ،زمینه ی عبودیت معنویت خواهی ،برابری و عدالت ،به همراه توسعه و سازندگی کشور و رفاه و آسایش عمومی فراهم می آید. با این حکومت عطر معنویت و عدالت در جهان گسترده می شود و دینداران و حق طلبان جهان امیدوار به تجدید حیات فضائل اخلاقی و کرامت های انسانی می شوند و جهانیان آماده ی ظهور موعود جهانی خواهند شد.

ج- وجود حکومت اسلامی می تواند امکان مقابله با تهاجم را فراهم و برنامه های وسیعی برای استکبار ستیزی تدارک ببیند.

درس سیزدهم : عزت نفس

اندیشه و تحقیق ص 167

1-میان عزت نفس و گناه چه رابطه ای وجود دارد؟ چرا؟

عزت نفس یعنی احساس بزرگواری و عظمت، و گناه یعنی خود را به حقارت و پستی کشاندن. بنابراین با یکدیگر رابطه ی عکس دارند . هر قدر که کرامت نفس بالاتر باشد گناه کمتر. تا انسان حقیر نشود و خود را کوچک نکند دست به گناه نمی زند همانطور که هر قدر خود را عزیز ببیند تن به ذلت نمی سپارد .

2- آیا می توان مسؤلیت انجام دادن گناه را از دوش خود برداشت و به عوامل پیروزی منتقل کرد؟

خیر - شرایط بیرونی زمینه ساز هستند ، اما عامل و تصمیم گیرنده خود انسان است و با اختیار و اراده ی خود دست به گناه می زند . دوری از گناه پیش از آنکه به شرایط بستگی داشته باشد به مقدار عزت نفس و همت ما بستگی دارد.
در شرایطی یکی گناه می کند اما در همان شرایط شخص دیگری خود را حفظ می کند و تقوا پیشه می نماید پس بستگی به خود انسان دارد.

3- با توجه به این که ایه ی 10 سوره ی فاطر خداوند را صاحب عزّت معرفی می کند، راه بهره مندی از عزّت الهی چیست؟ (مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا). «کسانی که عزت می‌خواهند از خدا بطلبند چرا که تمام عزت از آن خداست». راه بهره مندی از عزّت الهی اطاعت از خداوند و قدم گذاشتن در راهی است که خداوند می پسندد.

4- آیا انسانی که دارای عزت نفس است به پیمان شکنی دست می زند؟

خیر - زیرا کسی پیمان خود با دیگران و مخصوصاً پیمان با خدا را می شکند که ابتدا در خود شکسته باشد یعنی خود عالی او تسلیم خود دانی شده باشد اما کسی که صاحب عزت است خود عالی را برتر می شمارد و آن را عزیز می دارد.

درس چهاردهم: زمینه های پیوند مقدس

اندیشه و تحقیق ص 187

1- چگونه می توان خانواده را به عامل گسترش مهربانی و دوستی در جامعه تبدیل کرد؟

اگر در تشکیل خانواده به زمینه های تشکیل آن توجه شود خانواده عامل گسترش مهربانی و دوستی می شود. یعنی اگر خانواده عامل آرامش باشد فرزندان در کانون خانواده رشد کنند و تربیت شوند و خانواده محل رشد فضایل اخلاقی باشد و اگر نیاز جنسی در رابطه ی زنا شویی برآورده شود، خانواده، کانون مهر و عامل گسترش مهربانی می شود علاوه بر آن باید به خانواده ی گسترده هم توجه کرد و میان خویشان ارتباط برقرار ساخت تا مهربانی توسعه یابد

2- وقتی می گوئیم باید خانواده را اصل قرار داد و سایر تصمیم ها را با آن تنظیم کرد، منظور چیست؟

کسی که خانواده را محل رفع نیاز جنسی می بیند با دیگران رابطه نامشروع برقرار نمی کند و در جلسات فساد شرکت نمی نماید، تلاش می نماید کسانی که به دام افتاده اند را نجات دهد. کسی که خانواده را محل تربیت فرزند می داند شغلش را به گونه ای انتخاب می کند که به تربیت فرزند رسیدگی نماید. مرد خانواده می کوشد به موقع به منزل آید و رابطه اش با فرزندان حفظ شود زن خانواده وظیفه ی شیر دادن و تربیت و محبتت به فرزند را خود به عهده می گیرد.

3- چرا می گوئیم خانواده یک نهاد طبیعی و متفاوت با سایر نهاد های اجتماعی است؟

زیرا خانواده نهادی است که زمینه های تشکیل آن در طبیعت و ذات و نهاد آدمی است. ساختمان روحی و جسمی زن و مرد و رشد و کمال آنها و فرزندان با تشکیل خانواده هماهنگی دارد.

درس پانزدهم: پیوند مقدس

اندیشه و تحقیق ص 199

چهار مورد از مهمترین معیارهای همسر شایسته را مشخص کنید.

زن: توجه به نیاز جنسی همسر- ایجاد فضای آرامش برای مرد در خانه - قبول مدیریت های مرد تا آنجا که در محدوده عقل و شرع است - انجام وظایف مادری به شکل صحیح
مرد: داشتن شغل مناسب- توجه به نیازهای جنسی و عاطفی همسر- حمایت کامل از خانواده ی خود در مقابل مشکلات و تهدیدات - انجام وظایف پدری.

3- اگر فاصله ی بین بلوغ طبیعی و ازدواج طولانی شود، چه مشکلاتی پیش می آید؟

امکان انحراف جنسی و گناه - عدم لذت کافی از نشاط دوره ی جوانی - کاهش شادابی و نشاط روحی و جسمی و تهدید سلامت آن دو- افزایش روابط نامشروع بین دختران و پسران - افزایش میزان جرم و تجاوز به عنف و فساد

درس شانزدهم: کانون مهر

اندیشه و تحقیق ندارد.